

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Бакало О.М.

аспірант,

Національний авіаційний університет

ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ АДАПТОВАНOSTІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Адаптація іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах України – процес тривалий і складний. Він містить багато аспектів, серед яких – пристосування до нових кліматичних умов, соціокультурного середовища, освітньої системи. Для характеристики результативного аспекту процесу адаптації використовується поняття «адаптованість». Адаптованість визначається науковцями як стан взаємодії особистості і середовища, який досягається в результаті процесу адаптації.

Визначення критеріїв оцінки адаптованості – дискусійне питання, вивченню якого присвячені роботи багатьох вчених (В.Н. Безносікова, І.О. Георгієвої, А.Н. Жмирікова, А.О. Реана, Л.Л. Шпака). Дослідники виділяють дві групи критеріїв адаптованості: об'єктивні (зовнішні) і суб'єктивні (внутрішні).

Л.Л. Шпак до суб'єктивних ознак соціокультурної адаптованості відносить: задоволеність своїм становищем в системі соціальних відносин; свідоме підтримання норм і традицій соціокультурного середовища; прагнення і готовність збагатити зміст, форми і способи взаємодії з цим середовищем.

Основними об'єктивними ознаками адаптованості, на думку автора, є:

– творча активність в соціокультурних процесах даного середовища і всього суспільства;

- збагачення змісту і характеру діяльності, динамічне освоєння досягнень культурного прогресу (науково-технічних нововведень, нововведень у праці, політичній і духовній сферах життя);

- стабільність суб'єкта адаптації в даному соціокультурному середовищі [7].

А.А. Реан внутрішній критерій пов'язує з психоемоційною стабільністю, особистісною комфортністю, станом задоволеності, відсутністю дистресу, відчуття загрози і т. П. Зовнішній критерій, з його точки зору, відображає відповідність реальної поведінки особистості установкам суспільства, вимогам середовища, прийнятим в соціумі правилам і критеріям нормативної поведінки [6].

Проаналізувавши дослідження науковців, можна зробити висновок, що зовнішній критерій визначає хорошу пристосованість, відповідність вимогам середовища. Результат адаптації за цим критерієм розуміється як досягнення бажаної поведінки особистості.

Внутрішній критерій частіше описується через загальне психологічне благополуччя, комфорт, суб'єктивну задоволеність своїм становищем, соціальне самопочуття. Він пов'язаний з можливістю задоволення індивідуальних потреб, самовираженням, збереженням внутрішніх енергетичних ресурсів, відсутністю напруги, тривожності.

Учені виділяють також системний критерій, що відображає характер взаємодії адаптанта і середовища: наявність позитивної взаємодії з середовищем, зацікавленість в контакті, ступінь реалізації внутрішньоособистісного потенціалу.

На рівень адаптованості іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах впливають суб'єктивні і об'єктивні фактори. До суб'єктивних факторів належать: індивідуальні (демографічні та особистісні) характеристики індивідів, що адаптуються; життєвий досвід індивідів; встановлення дружніх відносин з місцевими жителями; до об'єктивних: ступінь схожості або відмінностей між рідною та приймаючою культурою; особливості культури іноземних студентів; особливості країни перебування; тривалість контакту [5].

Адаптованість студента до навчання у вищому навчальному закладі характеризується наявністю таких особливостей у його поведінці і діяльності:

- задовільний психологічний і фізичний стан студента в навчальних та позанавчальних ситуаціях у вищому навчальному закладі;
- прийняття студентом соціальних очікувань і висунутих до нього вимог, а також відповідність його поведінки цим очікуванням і вимогам;
- здатність надавати процесам, що відбуваються у вищому навчальному закладі, бажаний для себе напрямок і користуватися наявними умовами для успішного здійснення своїх навчальних та особистісних прагнень і цілей.

Аналіз робіт О.І. Зотової, В.І. Каконіна, Н.А. Свірідова показав, що до об'єктивних критеріїв адаптованості студентів відносять:

продуктивність діяльності; реальний стан студента в колективі; стаж навчання; авторитет особистості. Основними суб'єктивними критеріями адаптованості є: оцінка ставлення новачка до колективу; ступінь і характер задоволеності навчанням, відносинами в колективі; самооцінка своєї позиції в системі офіційних і неофіційних відносин [3, с. 173-188; 4, с. 80-82].

На основі аналізу наукових джерел, ми виділяємо такі критерії оцінки ефективності процесу адаптації іноземних студентів до навчання в вищих навчальних закладах:

1. Група об'єктивних критеріїв:

- виконання навчальних вимог, успішність навчальної діяльності (поточна і сесійний успішність);
- стабільність в процесі навчання функціонального стану організму студентів (відсутність різких зрушень в стані психофізіологічних функцій);
- відсутність яскраво виражених ознак втоми при виконанні навчальної діяльності;
- зміни моделей поведінки іноземних студентів через прийняття особливостей побуту, традицій, звичаїв іншого народу.

2. Група суб'єктивних критеріїв:

- вміння будувати міжособистісні відносини, включеність в діяльність групи;
- задоволеність процесом навчання;
- задоволеність колективом і відносинами, що склалися в ньому (психологічним кліматом);
- прояви активності іноземних студентів в навчальній і суспільній діяльності;
- ступінь емоційного комфорту.

При оцінці адаптованості іноземних студентів ми враховуємо єдність об'єктивних і суб'єктивних критеріїв.

Таким чином, адаптованість іноземних студентів – це результат процесу їхньої адаптації. Для оцінки успішності адаптаційного процесу науковці використовують зовнішні (об'єктивні) і внутрішні (суб'єктивні) критерії. В процесі нашого дослідження ми також виділяємо об'єктивні і суб'єктивні критерії адаптованості іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах України.

Список використаних джерел:

1. Акименко А.К. Понятие адаптации, ее критериях и механизмах адаптационного процесса / А.К. Акименко // Адаптация личности в современном мире: Межвуз. сб. науч. тр. – Саратов: ИЦ «Наука», 2011. – Вып. 3. – С. 5-18.
2. Асеев В.Г. Теоретические аспекты проблемы адаптации / В.Г. Асеев // Адаптация учащихся и молодежи к трудовой и учебной деятельности (межвузовский сборник научных трудов). – Иркутск: ИркГПИ, 1986. – С. 3-19.
3. Зотова О.И. Методы исследования социально-психологических аспектов адаптации / О.И. Зотова, И.К. Княжева // Методология и методы социальной психологии. – М., 1977. – С. 173–188.
4. Каконин В.И. Исследование производственной адаптации молодежи / В.И. Каконин // Опыт социологической работы на предприятии. – М., 1970. – С. 80-82.
5. Порох Д.О. Соціально-педагогічні умови адаптації іноземних студентів до навчання у вищих медичних навчальних закладах України : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Д.О. Порох. – Луганськ, 2011. – 23 с.
6. Реан А.А. Психология адаптации личности. Анализ. Теория. Практика // А.А. Реан, А.Р. Кудашев, А.А. Баранов. – СПб: Прайм-еврознак, 2006. – 479 с.
7. Шпак Л.Л. Социокультурная адаптация: сущность, направление, механизмы реализации: дис. ... доктора социол. наук / Л.Л. Шпак. – Кемерово, 1992. – 398 с.

Вознюк В.В.

аспірант,

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

ІННОВАЦІЙНИЙ ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗШИРЕНИХ ШКІЛ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Соціально-політичні трансформації останніх років в Україні, включаючи систему освіти (зміна структури власності та соціально-економічних умов функціонування, варіативність надання освітніх послуг, розмежування компетенцій та владних повноважень у сфері управління освітою), призвели до значного розриву між потребами учнів, батьків, сімей та громади в цілому та якістю послуг, які надає традиційна школа. Саме тому, на наш погляд, актуальним є вивчення позитивного досвіду розвинених країн, зокрема, розширених шкіл Великої Британії, яка має певні позитивні досягнення в цьому аспекті.